

Fald i reallønnen i den offentlige sektor i 2. kvartal 2021

I den private sektor var lønudviklingen 3,4 pct. i 2. kvartal 2021, i henhold til Danmarks Statistiks standardberegneede lønindeks. Det er 0,9 pct.-point højere end i 1. kvartal 2021. Den private lønstigningstakt er dermed højere end inden Covid-19-krisen.

Lønstigningstakten for statsansatte var på 0,6 pct. i 2. kvartal 2021, mens lønstigningstakten for kommunalt og regionalt ansatte var på hhv. 1,4 og 0,3 pct., jf. tabel 1.

Lønudviklingen for ansatte i staten og kommunalt ansatte tiltog med hhv. 0,1 pct.-point og 0,4 pct.-point sammenlignet med 1. kvartal 2021, mens den for de regionalt ansatte aftog med 1,6 pct.-point.

Den regionale lønudvikling er blandt andet påvirket af, at der er grupper som ikke fik reguleret lønnen d. 1. april 2021 som følge af uafsluttede overenskomstforhandlinger. De faktiske lønstigninger i de offentlige delsektorer er i 2. kvartal 2021 lavere end de aftalte lønstigninger.

Tabel 1. Oversigt over lønstigningerne, udvalgte områder

	4. kv. 2019	1. kv. 2020	2. kv. 2020	3. kv. 2020	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----						
DA området	2,4	2,5	1,9	2,2	2,5	2,5	3,1
Privat sektor	2,4	2,5	2,0	2,3	2,4	2,5	3,4
Offentlig sektor	1,9	2,8	2,8	2,8	2,2	1,0	1,0
Kommuner	1,8	3,0	3,0	3,1	2,6	1,0	1,4
Regioner	1,5	2,9	3,4	3,1	2,9	1,9	0,3
Staten	2,6	2,4	2,1	2,2	1,0	0,5	0,6
Forbrugerpriser	0,7	0,6	0,1	0,5	0,5	0,7	1,6

Anm.: Lønudviklingen i privat og offentlig sektor er baseret på Danmarks Statistiks standardberegneede lønindeks.
Kilde: Danmarks Statistik og DA's KonjunkturStatistik.

Inflationen var 1,6 pct. i 2. kvartal 2021, hvilket er 0,9 pct.-point højere end i 1. kvartal 2021. Dette betyder, at der var en reallønstilbagegang for både ansatte i kommuner, regioner og i staten på hhv. 0,2 pct., 1,3 pct. og 1,0 pct. Reallønsfremgangen er således, siden foregående kvartal, aftaget for ansatte i både kommuner, regioner og staten. I den private sektor er reallønsfremgangen 1,8 pct., ligesom i forrige kvartal.

Tabel 1 viser udviklingen i Danmarks Statistiks standardberegneede lønindeks. Det standardberegneede indeks tager hånd om problemet med sammensætningseffekter i det hidtidige implicitte lønindeks. Det standardberegneede lønindeks har gennemsnitligt indebåret en højere lønudvikling i den private sektor end det implicitte lønindeks og viser en lønudvikling ganske tæt på opgørelsen for DA-området. Der er mindre forskel på udviklingerne i det standardberegneede lønindeks og det implicitte lønindeks for de offentlige delsektorer, jf. boks 1 på side 3.

Den private lønudvikling

I 2. kvartal 2021 var lønudviklingen i den private sektor 3,4 pct. i henhold til det standardberegnete lønindeks. Det er 0,9 pct. point højere end i 1. kvartal 2021. Inden for den private sektor havde *information og kommunikation* den højeste lønstigningstakt på 4,3 pct., mens *finansiering og forsikring* havde den laveste lønstigningstakt på 2,8 pct. Det implicitte lønindeks viste samlet set en udvikling på 2,4 pct. i 2. kvartal 2021, hvilket er en stigning på 0,4 pct.-point i forhold til 1. kvartal 2021, jf. tabel 2.

Tabel 2. Lønudvikling i den private sektor iht. Danmarks Statistik

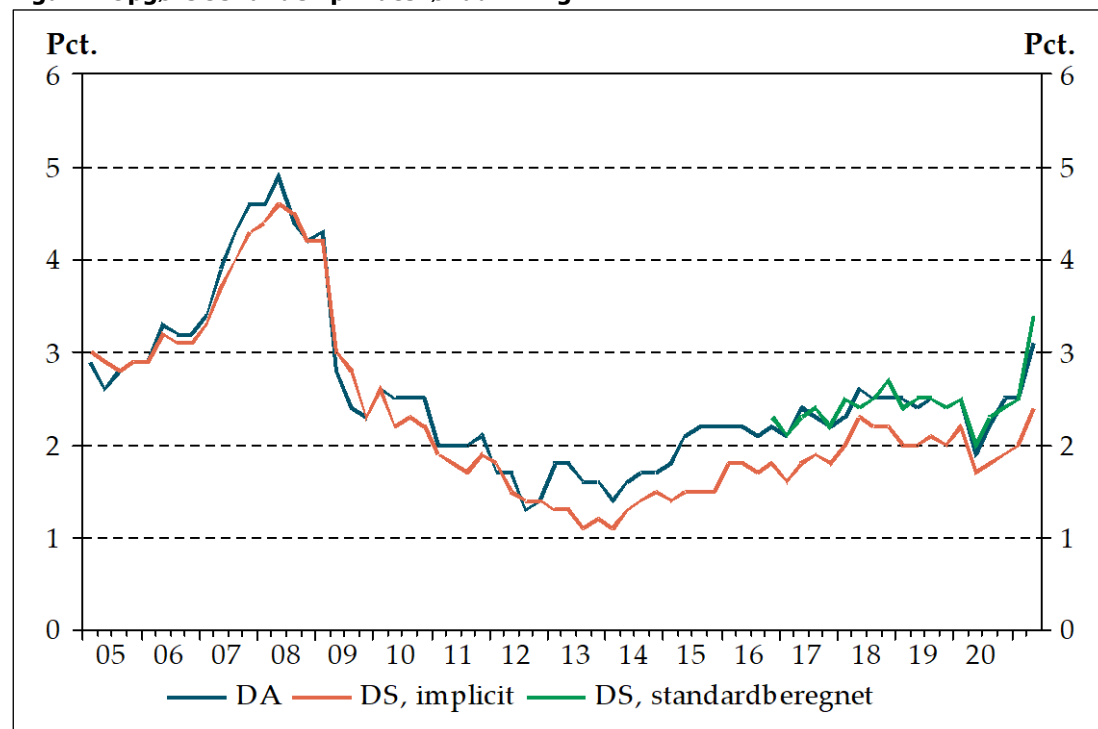
	2. kvrt. 2020	3. kvrt. 2020	4. kvrt. 2020	1. kvrt. 2021	2. kvrt. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Industri, råstofvindning og forsyningsvirksomhed	1,9	2,0	2,2	2,3	3,1
Bygge og anlæg	2,6	2,6	3,3	3,5	3,4
Handel og transport mv.	2,0	2,4	2,3	2,4	3,6
Information og kommunikation	1,6	2,4	2,9	3,2	4,3
Finansiering og forsikring	1,9	2,5	2,2	2,6	2,8
Ejendomshandel og udlejning	2,7	3,8	3,0	3,1	4,2
Erhvervsservice	1,6	1,8	2,4	2,5	3,6
Administration, undervisning og sundhed	1,8	3,2	1,6	1,9	2,9
Kultur, fritid og anden service	2,4	3,1	2,9	2,5	3,8
I alt	2,0	2,3	2,4	2,5	3,4
I alt implicit	1,7	1,8	1,9	2,0	2,4

Anm.: De enkelte hovedbrancher og *I alt* viser den årlige ændring i det standardberegnete lønindeks, mens *I alt, implicit* viser ændringen i det implicitte lønindeks.

Kilde: Danmarks Statistik.

Der er ikke systematisk forskel på stigningen i det standardberegnete lønindeks for den private sektor og lønudviklingen på DA-området, mens udviklingen i det implicitte lønindeks har ligget under DA's lønudvikling siden 2013, med en gennemsnitlig forskel på 0,4 pct.-point. I 2. kvartal 2021 var forskellen 0,7 pct.-point, jf. figur 1.

Figur 1. Opgørelser af den private lønudvikling

Kilde: Danmarks Statistik og DA's Konjunktur Statistik.

Boks 1. Det standardberegne lønindeks

Danmarks Statistiks standardberegne lønindeks blev offentliggjort første gang med statistikken for 3. kvartal 2018. Det hidtidige indeks hedder det implicite lønindeks og offentliggøres fortsat.

Det standardberegne lønindeks løser et problem i det implicite lønindeks, hvor udviklingen beregnes på gennemsnit af hele populationen. Skift i medarbejdersammensætningen kan dermed påvirke lønudviklingen. Fx vil et skift i retning af flere højt-lønnede på bekostning af færre lavt-lønnede i sig selv øge gennemsnitslønnen, også uden at den højt-lønnede gruppe eller den lavt-lønnede gruppe oplever en stigning i lønnen. Det standardberegne lønindeks er baseret på gennemsnit for ensartede medarbejdergrupper, der så vægtes sammen til et nyt lønindeks. Det betyder, at eventuelle sammensætningseffekter ikke får lov at slå igennem på lønstigningen. Det er dermed et mere retvisende billede på lønudviklingen for lønmodtagerne i de enkelte sektorer.

Det standardberegne indeks viser et lidt andet billede af lønudviklingen i sektorerne, end det implicite. Den private lønudvikling er gennemsnitligt ca. 0,4 pct.-point højere med det standardberegne lønindeks end med det implicite, når man ser på perioden siden 4. kvartal 2016, jf. tabel A.

Afvigelsen mellem den gennemsnitlige lønudvikling opgjort ved det standardberegne lønindeks og ved det implicite lønindeks er mindre for de offentlige delsektorer. Den regionale lønudvikling opgjort ved det standardberegne lønindeks gennemsnitligt 0,2 pct.-point lavere end den implicite lønudvikling, den standardberegne lønudvikling for statsansatte er gennemsnitligt 0,1 pct.-point lavere end den implicite lønudvikling, mens den kommunale lønudvikling er gennemsnitligt 0,1 pct.-point højere med det standardberegne end med det implicite lønindeks, jf. tabel A.

Tabel A. Lønstigninger med det standardberegne og implicite lønindeks

	3. kv. 2020	4. kv. 2020	1. kv. 2021	2. kv. 2021	Gns. siden 4. kv. 2016
Standardberegnet	----- Årlig ændring i pct. -----				
Privat sektor	2,3	2,4	2,5	3,4	2,4
Kommuner	3,1	2,6	1,0	1,4	2,0
Regioner	3,1	2,9	1,9	0,3	1,9
Staten	2,2	1,0	0,5	0,6	1,9
Implicit					
Privat sektor	1,8	1,9	2,0	2,4	2,0
Kommuner	2,6	2,2	0,5	1,2	1,9
Regioner	3,4	3,1	1,6	0,1	2,1
Staten	2,2	1,3	1,0	1,0	2,0

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Lønudviklingen i den offentlige sektor

Profilen for de faktiske lønstigninger i de offentlige delsektorer afspejler typisk i høj grad profilen for de aftalte lønstigninger.

Lønstigningstakten på baggrund af det standardberegne lønindeks for ansatte i staten tiltog fra 0,5 pct. i 1. kvartal 2021 til 0,6 pct. i 2. kvartal 2021, mens lønstigningstakten baseret på det implicite lønindeks var uændret på 1,0 pct. Forskellen mellem lønstigningstakterne for de to indeks er således på 0,4 pct.-point i 2. kvartal 2021, og det implicite lønindeks ligger højest. Den højeste branchevise lønstigning i staten var, inden for *kultur, fritid og anden service*, hvor lønstigningstakten lå på 1,7 pct. i 2. kvartal 2021. Den laveste lønudvikling var inden for *administration, forsvar og politi*, hvor der var en negativ lønstigningstakt på 0,2 pct. i 2. kvartal 2021, jf. tabel 3.

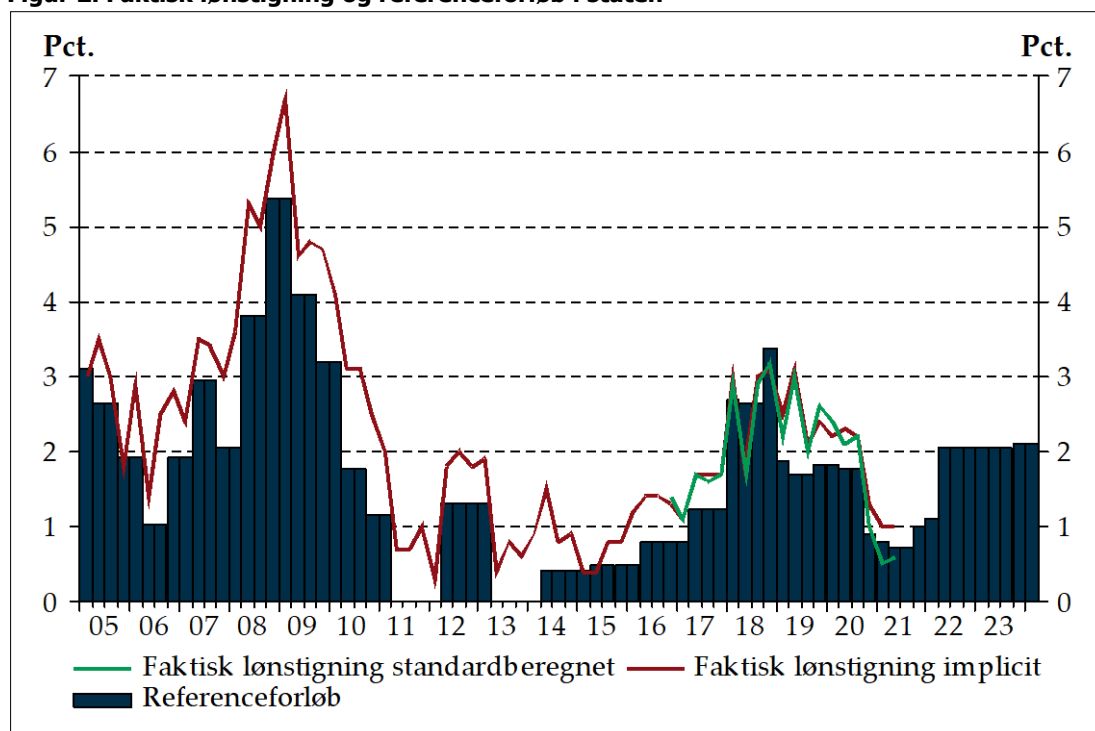
Tabel 3. Lønudvikling i staten

	2. kvrt. 2020	3. kvrt. 2020	4. kvrt. 2020	1. kvrt. 2021	2. kvrt. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Forskning og udvikling	1,8	2,3	1,0	1,8	1,5
Administration, forsvar og politi	2,0	2,6	0,6	-0,1	-0,2
Undervisning	2,2	1,8	1,3	0,8	1,1
Kultur, fritid og anden service	3,3	2,6	1,0	1,4	1,7
I alt	2,1	2,2	1,0	0,5	0,6
I alt implicit	2,3	2,2	1,3	1,0	1,0

Anm.: De enkelte brancher og *I alt* viser den årlige ændring i det standardberegne lønindeks, mens *I alt implicit* viser ændringen i det implicitte lønindeks.

Kilde: Danmarks Statistik.

For den statslige lønudvikling er der typisk en vis positiv reststigning, dvs. at den faktiske lønudvikling overstiger referenceforløbet. I 2. kvartal 2021 lå den standardberegne lønudvikling dog 0,1 pct.-point under referenceforløbet, mens den implicitte lønudvikling lå 0,3 pct.-point over, jf. figur 2.

Figur 2. Faktisk lønstigning og referenceforløb i staten

Anm.: Referenceforløbet er defineret som summen af generelle lønstigninger, centrale puljer, udmøntning fra reguleringsordningen, lokal- og chefløn samt feriefridage. Omkostningsvirkningen ved et ikke-lønregulerende element af aftalen er ikke en del af referenceforløbet, men indgår i beregningen af reguleringsordningen. Lønudviklingen i 2. kvartal 2018 og 2. kvartal 2019 var påvirket af, at den aftalte lønstigning pr. 1. april 2018 først kom i juni måned som følge af den sene afslutning af overenskomstforhandlingerne.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistikudvalget samt egne beregninger.

For kommunalt ansatte lå lønstigningstakten for det standardberegne lønindeks i 2. kvartal 2021 på 1,4 pct., mens den for det implicitte lønindeks lå på 1,2 pct. Lønstigningstakten baseret på det standardberegne lønindeks tiltog med 0,4 pct.-point i forhold til det seneste kvartal, mens lønstigningstakten i det implicitte lønindeks tiltog med 0,7 pct.-point. Den højeste branchevise lønstigning i kommunerne i 2. kvartal 2021 var inden for *kultur og fritid*, hvor lønnen steg med 2,0 pct., mens den laveste lønstigning på 1,1 pct. var inden for *sociale institutioner*, jf. tabel 4.

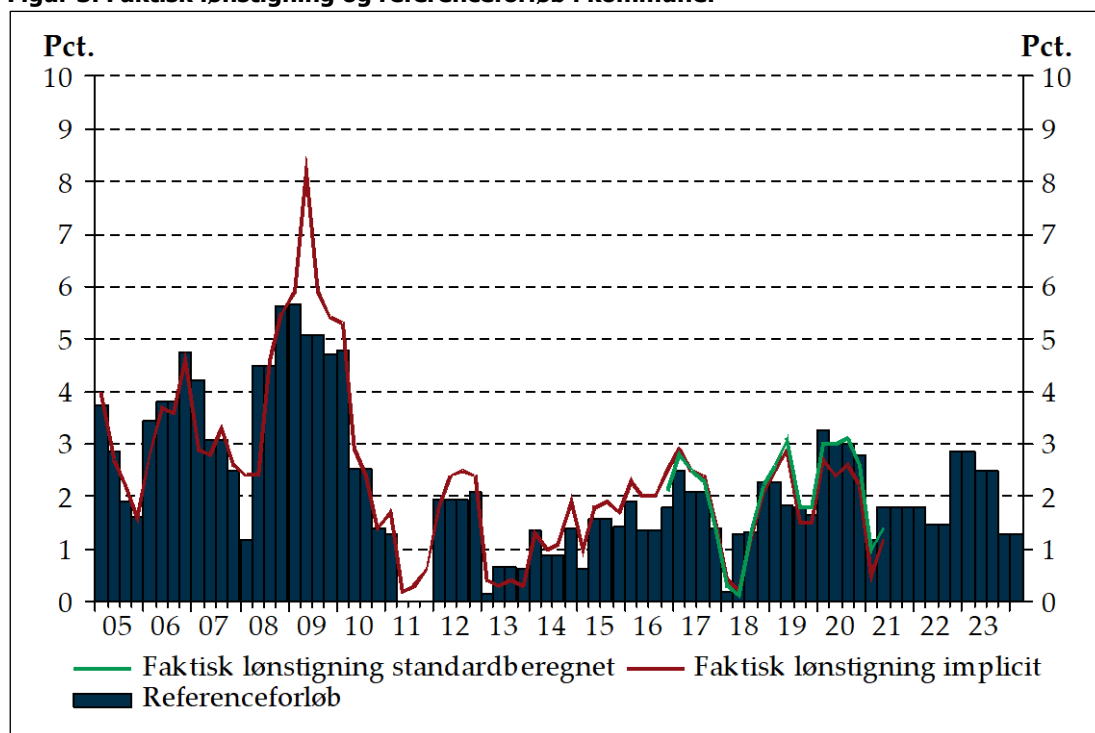
Tabel 4. Lønudvikling i kommunerne

	2. kvrt. 2020	3. kvrt. 2020	4. kvrt. 2020	1. kvrt. 2021	2. kvrt. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Rengøring og anden operationel service	2,9	3,0	2,7	1,1	1,9
Administration	2,9	3,3	3,0	1,5	1,9
Undervisning	2,9	3,0	2,5	0,9	1,6
Sundhedsvæsen	3,3	3,0	2,9	1,3	1,2
Sociale institutioner	3,0	3,1	2,5	0,9	1,1
Kultur og fritid	3,2	3,6	3,0	1,4	2,0
I alt	3,0	3,1	2,6	1,0	1,4
I alt implicit	2,4	2,6	2,2	0,5	1,2

Anm.: De enkelte brancher og *I alt* viser den årlige ændring i det standardberegnete lønindeks, mens *I alt, implicit* viser ændringen i det implicitte lønindeks.

Kilde: Danmarks Statistik.

I 2. kvartal 2021 lå den standardberegnete lønudvikling for kommuner 0,4 pct.-point under referenceforløbet, mens den implicitte lønudvikling lå 0,6 pct.-point under, jf. figur 3.

Figur 3. Faktisk lønstigning og referenceforløb i kommuner

Anm.: Referenceforløbet er defineret som summen af generelle lønstigninger, centrale puljer, udmøntning fra reguleringsordningen, lokal- og chefløn samt feriefridage. Regionale lønindeks er udskilt fra 2008. Lønudviklingen i 2. kvrt. 2018 og 2019 var påvirket af forsinkelser i forhold til den aftalte lønregulering.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistikudvalget samt egne beregninger.

Lønudviklingen for ansatte i regionerne baseret på det standardberegnete lønindeks aftog fra 1,9 pct. i 1. kvartal 2021 til 0,3 pct. i 2. kvartal 2021. Lønudviklingen baseret på det implicitte lønindeks aftog fra 1,6 pct. til 0,1 pct. i samme periode. *Sundhedsvæsen*, som er den dominerende branche i regionerne, havde en lønudvikling på 0,3 pct. i 2. kvartal 2021. Den største lønstigning i regionerne i 2. kvartal 2021 var 2,6 pct. inden for *rengøring og anden operationel service*. *Sociale institutioner* havde derimod den laveste lønstigningstakt på 0,2 pct., jf. tabel 5.

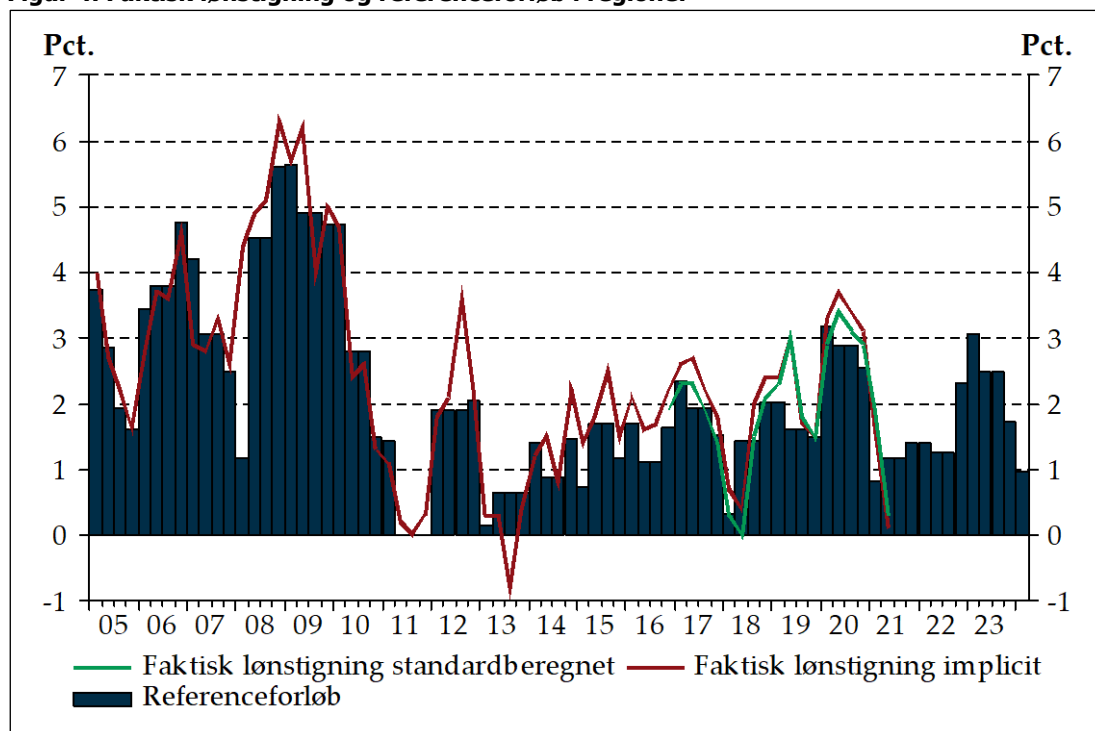
Tabel 5. Lønudviklingen i regioner

	2. kvrt. 2020	3. kvrt. 2020	4. kvrt. 2020	1. kvrt. 2021	2. kvrt. 2021
	----- Årlig ændring i pct. -----				
Rengøring og anden operationel service	3,2	3,4	3,5	2,6	2,6
Administration	2,4	2,7	1,0	0,3	0,6
Sundhedsvæsen	3,5	3,0	3,0	2,0	0,3
Sociale institutioner	3,4	3,9	2,9	1,0	0,2
I alt	3,4	3,1	2,9	1,9	0,3
I alt implicit	3,7	3,4	3,1	1,6	0,1

Anm.: De enkelte brancher og *I alt* angiver den årlige ændring i det standardberegne lønindeks, mens *I alt, implicit* angiver ændringen i det implicitte lønindeks.

Kilde: Danmarks Statistik.

Lønudviklingen i regionerne i 2. kvartal 2021 skal ses i lyset af, at bl.a. sygeplejerskerne ikke fik reguleret lønnen som følge af deres uafsluttede overenskomstforhandling. Dertil var 2. kvartal 2020 kendetegnet af betydelige genebetalinger i regionerne som følge af Coronapandemien. Det var i langt mindre grad tilfældet i 2. kvartal 2021.¹ I 2. kvartal 2021 lå den standardberegne lønudvikling 0,9 pct.-point under referenceløbet, mens den implicitte lønudvikling lå 1,1 pct.-point under, jf. figur 4.

Figur 4. Faktisk lønstigning og referenceløb i regioner

Anm.: Referenceløbet er defineret som summen af generelle lønstigninger, centrale puljer, udmøntning fra reguleringsordningen, lokal- og chefløn samt feriefridage. Regionale lønindeks er udskilt fra 2008. Lønudviklingen i enkelte kvartaler kan være påvirket af forsinkelser i forhold til aftalte lønreguleringer.

Kilde: Danmarks Statistik og Statistikudvalget samt egne beregninger.

Udmøntningen af reguleringsordningerne

En vigtig del af de offentlige overenskomster er de reguleringsordninger, der skal sikre en mere parallel lønudvikling for privatansatte og offentligt ansatte. Der er en reguleringsordning for staten, en for regionerne og en for kommunerne.

¹ I henhold til KRL var bidraget fra betalinger for særydelser til den regionale årsstigningstakt 0,6 pct.-point i maj 2020, mens bidraget var -0,5 pct.-point i maj 2021.

Kort sagt betyder reguleringsordningerne, at der gennemføres en lønregulering, hvis lønstigningerne på det offentlige arbejdsmarked adskiller sig fra lønstigningerne på det private. Hvis lønnen på det private område eksempelvis stiger med 1 pct.-point mere end de kommunale lønninger, udløses en ekstraordinær lønstigning på 0,8 pct.-point til de kommunalt ansatte. Omvendt hvis de kommunale lønstigninger er højere end de private.

Reguleringsordningerne blev videreført i uændret form ved overenskomstfornyelsen i 2021, og de er fortsat baseret på Danmarks Statistiks implicitte lønindeks.

Den kommunale reguleringsordning udmøntes den 1. oktober i året og baseres på udviklingen i fire kvartaler. Udmøntningen af reguleringsordningen pr. 1. oktober 2021 er opgjort til -0,02 pct. Med aftalte lønstigninger på 1,01 pct. bliver den samlede kommunale lønregulering d. 1. oktober 2021 0,99 pct.

Udmøntningerne fra den regionale reguleringsordning falder også i oktober i året og baseres på fire kvartalers udvikling i den regionale lønudvikling, hvorfor udmøntningerne afviger fra de kommunale. Udmøntningen fra reguleringsordningen pr. 1. oktober 2021 er opgjort til -1,03 pct. Med en aftalt lønstigning på 1,37 pct. bliver den samlede regulering 0,34 pct.

Udmøntningen af den statslige reguleringsordning sker typisk den 1. april i året og baseres på udviklingen i de private og de statslige lønninger for 3. kvartal året før. Udmøntningen på baggrund af 3. kvartal 2020 faldt dog i februar 2021, og dermed i den foregående overenskomstperiode. Der er derfor ikke en udmøntning i april 2021, *jf. tabel 7.*

Tabel 7. Generelle lønstigninger og reguleringsordningen, 2021-2023

Kommuner	2021		2022		2023		I alt	
	1. apr.	1. okt.	1. apr.	1. okt.	1. jan.	1. apr.		1. okt.
	----- Pct. -----							
Generelle lønstigninger mv.	1,00	1,01		1,90		0,30	0,81	5,02
Puljer mv.			0,65					0,65
Reguleringsordning		-0,02		0,30			0,18	0,46
I alt	1,00	0,99	0,65	2,20		0,30	0,99	6,13
<i>Samlet lønudvikling</i>		<i>1,99</i>		<i>2,85</i>		<i>1,29</i>		<i>6,13</i>
Regioner	1. apr.	1. okt.	1. apr.	1. okt.	1. jan.	1. apr.	1. okt.	I alt
	----- Pct. -----							
Generelle lønstigninger mv.	0,75	1,37		1,35	0,77		0,78	5,02
Puljer mv.			0,61					0,61
Reguleringsordning		-1,03		0,35			0,17	-0,51
I alt	0,75	0,34	0,61	1,70	0,77		0,95	5,12
<i>Samlet lønudvikling</i>		<i>1,09</i>		<i>2,31</i>		<i>1,72</i>		<i>5,12</i>
Stat	1. apr.	1. okt.	1. apr.	1. okt.	1. jan.	1. apr.	1. okt.	I alt
	----- Pct. -----							
Generelle lønstigninger mv.	0,80	0,30	1,19	0,30		1,48	0,35	4,42
Puljer og andre formål			0,20					0,20
Reguleringsordning			0,36			0,27		0,63
I alt	0,80	0,30	1,75	0,30		1,75	0,35	5,25
<i>Samlet lønudvikling</i>		<i>1,10</i>		<i>2,05</i>		<i>2,10</i>		<i>5,25</i>

Anm.: Puljer mv. inkluderer bl.a. organisations- og lavtløns- og ligelønspuljer samt puljer til rekruttering og strategi. Udmøntningerne af reguleringsordningerne i 2022 og 2023 er overenskomstparternes skøn ved aftaleindgåelsen. I kommuner og regioner indgår antagelser om reststigninger på 0,2 pct. årligt i skønnet for udmøntningerne af reguleringsordningerne. For staten indgår en antagelse om reststigninger på 0,5 pct. årligt.

Kilder: Forlig mellem Skatteministeren og CFU, forlig mellem KL og Forhandlingsfællesskabet, forlig mellem RLTN og Forhandlingsfællesskabet.

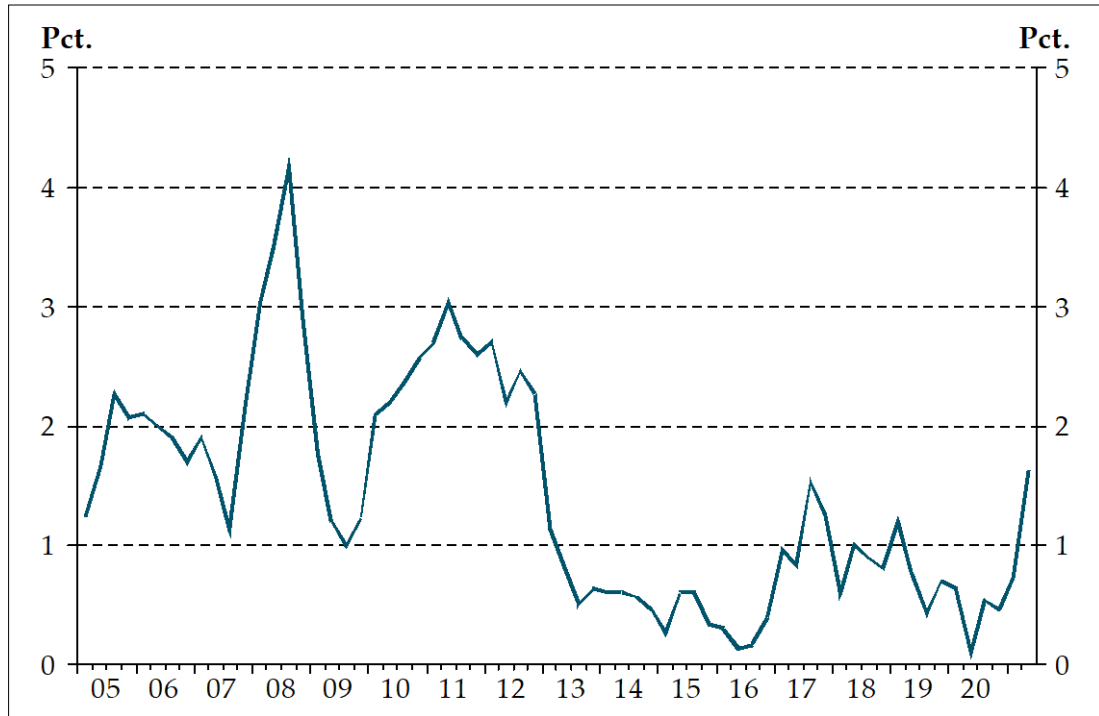
Udviklingen i reallønnen

Reallønnen angiver, hvor meget lønstigningen overstiger inflationen. Den er dermed et mål for den reelle forbedring i købekraft som følge af lønudviklingen.

I 2. kvartal 2021 lå inflationen på omkring 1,6 pct., hvilket var på 0,9 pct.-point højere end i 1. kvartal 2021, jf. figur 5.

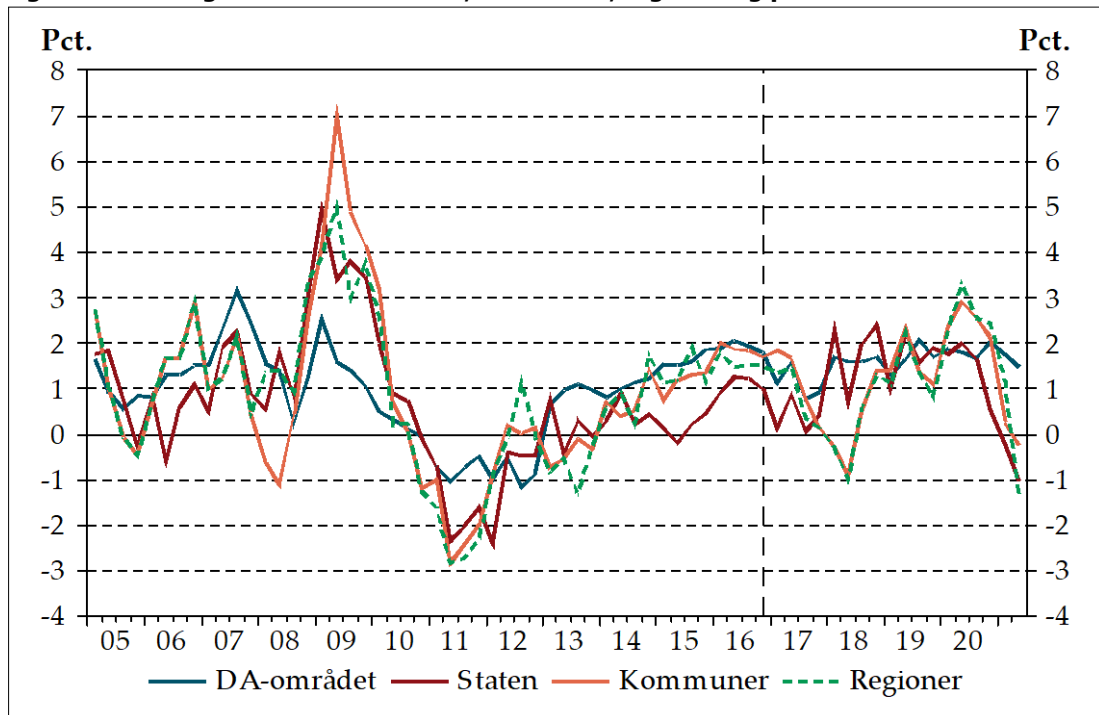
Figur 5. Udviklingen i forbrugerpriserne

Kilde: Danmarks Statistik.

De privatansatte på DA-området havde i 2. kvartal 2021 en stigning i reallønnen på 1,5 pct., hvilket var 0,3 pct.-point lavere end i 1. kvartal 2021. Reallønnen faldt for de offentligt ansatte i 2. kvartal 2021. For statsansatte faldt reallønnen 1,0 pct., for ansatte i kommuner faldt den 0,2 pct., og for regionalt ansatte faldt den 1,3 pct. Det er hhv. 0,8 pct.-point, 0,5 pct.-point og 2,5 pct.-point lavere end i 1. kvartal 2021, *jf. figur 6*.

Figur 6. Udviklingen i reallønnen i stat, kommuner, regioner og på DA-området

Anm.: Først fra 2008 skelnes mellem lønudviklingen for ansatte i kommunerne og for ansatte i regionerne. Den lodrette stiplede linje ved 4. kvartal 2016 indikerer, at Staten, Kommuner og Regioner skifter til at vise udviklingen i det standardberegne lønindeks.

Kilde: Danmarks Statistik, DA's KonjunkturStatistik og egne beregninger.